

Mirovni studiji 2009/10

[Centar za [mirovne](#) studije]

Mirovni studiji 12 — 2009/2010

Mirovni Studiji su jedinstven, jednogodišnji neformalni program obrazovanja za mir, nenasilje i aktivne građane. Namijenjen je svima koji žele aktivno doprinosti izgradnji mira i smanjenju društvene nepravde.

Mirovni studiji se održavaju u kontinuitetu od 1997. Nastali su kao potreba da se artikulira neposredno iskustvo mirovnog rada u Zapadnoj Slavoniji (Pakrac) i aktivizma (rad Antiratne kampanje Hrvatske) iz perioda 1991. – 1996. Danas se bave širim spektrom vrijednosno utemeljenih tema vezanim za izgradnju mira, ljudska prava, nenasilno djelovanje i građanski aktivizam.

Za sudjelovanje u programu mogu se prijaviti osobe iznad 18 godina zainteresirane za propitivanje pojma i prakse mira i nenasilja te ostalih tema predviđenih programom. Ohrabrujemo na upis osobe svih životnih dobi.

Očekujemo: redovni dolazak na temeljna i odabrana predavanja, spremnost na grupni rad, zajedničko učenje i razmjenu iskustava.

Ako ste spremni za aktivno, iskustveno učenje kroz suradnju – prijavite se! Učimo od predavača, učimo puno i jedni od drugih. Drugim riječima – ako imate grč u želucu od nasilja, diskriminacije i nepravdi oko vas, ne želite se više ljutiti na televizor, novine i političare – dođite da zajedno vidimo što su do sada učinili drugi i što možete i sami mijenjati.

Voditelji kolegija na Mirovnim studijima su iskusni aktivisti i aktivistkinje, mnogi od njih i profesori i profesorice. Zajedničko im je to što svoje aktivističko i akademsko iskustvo žele propitivati i prenositi drugim zainteresiranima, te inovativnim metodama rada i inspirativnim sadržajima potaknuti na djelovanje.

Sudionici/ce su o Mirovnim studijima rekli: Mirovni studiji su mjesto gdje ćeš saznati stvari koje možda ne želiš znati ili koje ti nitko nije htio reći. Ipak, primjenu znanja i vještina sa Mirovnih studija bivši sudionici i sudionice vide:

- U svakodnevnom životu u komunikaciji i akciji s drugima, u daljnjem učenju i angažmanu.
- U svakodnevnom životnom djelovanju koje neupitno ima političku dimenziju.
- Na najelementarnijoj osobnoj razini. Vraćanje vjerovanja da se stvari i okolnosti zaista mogu mijenjati i da vrijedi davati se u aktivizam.
- U aktivizmu, u svakodnevnom životu, profesionalnom radu, studiju, područja koja MS pokrivaju toliko su široka da su svugdje primjenjiva.

Predavanja i radionice se održavaju:

utorkom i četvrtkom od 17 – 21 sat u prostorijama Zagrebačkog centra za nezavisnu kulturu i mlade (Mislavova 11)

Prijaviti se možete od 10 – 20. Rujna 2009.

Vaša prijava uključuje:

Popunjeni prijavi obrazac

Prazan možete dobiti u uredu CMS-a ili skinuti sa www.cms.hr

Razgovor

Nazovite 482.00.94 i dogovorite vrijeme razgovora. 15-tak minuta razgovarati ćemo o vašoj motivaciji za Mirovne studije, vašim viđenjima društvenih nepravdi i mogućim alternativama.

To je vrijeme i za vaša dodatna pitanja o programu. Intervjui će se održati u uredu CMS-a, Pierottieva 3/3.

2 – 3 kartice teksta

Možete pisati esej ili napraviti malo istraživanje. 2 – 3 kartice teksta pošaljite na e-mail: cms@zamir.net ili donesite na razgovor.

Tekst ne mora biti znanstveni uradak, već niz vaših promišljanja o temi i eventualne ideje za transformaciju. Tekst je uvjet za intervju.

Tekstovi mogu biti:

1. Esej na temu: Ako oko mene nema rata – što će mi Mirovni studiji?
2. Malo istraživanje na temu: Nepravde oko nas

Pratite medije u 1 danu (tv, tiskani, web-portali) i nabrojite koje su sve manifestacije nasilja i društvenih nepravdi zabilježene taj dan. Obradite detaljnije barem 1 i predložite što građani/ke i pojedinci/ke mogu učiniti za transformaciju. Rezultati svoja opažanja formulirajte također na 2 – 3 kartice testa.

Modul 1: Uvod u mirovne studije:

Uvod u mirovne studije ° Uvod u komunikaciju i razumijevanje sukoba ° Uvid u nenasilno djelovanje ° Metodologija izrade završnog rada

Modul 2: Ljudska prava:

Uvod u ljudska prava ° Teorija i praksa ljudskih prava ° Međunarodni mehanizmi zaštite ljudskih prava

Modul 3: Identiteti:

Etnički identitet vs građanski ° Spol, rod i queer ° Feministička politička antropologija

Modul 4: Izgradnja mira:

Izgradnja mira ° Suočavanje s prošlošću ° Ljudska sigurnost

Modul 5: Civilno djelovanje:

Uvod u civilno društvo i tipovi civilnog djelovanja ° Mediji i građani: društvena odgovornost medija i medijski aktivizam ° Težina dijaloga i procesi javnih argumentacija

Modul 6: Globalizacija, okoliš i

održivi razvoj: Svijet u procesu globalizacije ° Zaštita okoliša i održivi razvoj

I još: Izgradnja mira i aktivizam

kroz male umjetničke forme: Boalov teatar potlačenih ° Izrada angažiranog dokumentarnog filma

I

Uvod u mirovne studije

1. Uvod i mirovne studije

Voditeljica: **Iva Zenzerović Šloser**
8 termina (dvo-sata)
kolegij u kojem sudjeluju svi

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Ono što povezuje ovaj kolegij da (aktualnom) društveno-političkom zbiljom je stav da u procesu nenasilne društvene promjene nije važno samo ono što postizemo, već su jednako važni i proces i način na koji smo to postigli. Prednost koju nam nudi interaktivno i iskustveno učenje je ta što otvara prostor da se deklarativno usvojena znanja i informacije o demokraciji, ljudskim pravima, nenasilnom djelovanju, transformaciji sukoba - iskoriste u svakodnevnom životu. Čini nam se da navedeni pojmovi građanskog obrazovanja ulaze u korpus znanja građana i građanki u Hrvatskoj ali njihova je primjena još uvijek slaba karika.

Zbog većeg broja teorijskih kolegija važnim smatramo dati više prostora iskustvenom učenju i radioničarskom načinu rada. Iz dosadašnjeg iskustva osnaživanje, poticanje odgovornosti i proces učenja kod sudionika i sudionica programa snažniji su ukoliko se teorija poveže s vlastitim iskustvom i djelovanjem. Kroz ovaj kolegij želimo probuditi svjesnost o vlastitom djelovanju na osobnom i društvenom planu.

Ciljevi kolegija: Kolegij će biti veza između ostalih kolegija na Mirovnim studijima, osigurati će se prostor i vrijeme za kvalitetniji rad ostalih kolegija u programu. Nizanje sadržaja kroz širok spektar kolegija u programu na ovom kolegiju ćemo povezati procesnim radom, osvještavanjem vlastite uloge i našeg odnosa prema drugima u pojedinim procesima i situacijama.

- Stvoriti pretpostavke za protok informacija i rad svih kolegija u programu Mirovnih studija
- Međusobno upoznavanje sudionika i sudionica
- Upoznavanje sa programom Mirovnih studija, predavačima/cama i temama
- Upoznavanje sa osnovama mirovne edukacije
- Izgradnja povjerenja za iznošenje vlastitih stavova u grupi
- Upoznavanje sa postignućima i aktivnostima CMS-a
- Informiranje o drugim srodnim programima u Hrvatskoj, regiji i svijetu
- Osigurati prostor i vrijeme za tehničku podršku programu (izbor kolegija, povratne informacije o dolascima, promjenama, dodatne teme i inicijative polaznika/ca)
- Procesno evaluiranje programa

Teme koje obrađuje kolegij

1. Uvodna prezentacija – međusobno upoznavanje sudionika i sudionica, upoznavanje sa metodama rada, predavačima i okvirnim sadržajima kolegija
2. Vrijednosti, sadržaji i metode mirovne edukacije
3. Mirovni studiji u svijetu
4. Procesna evaluacija 1. semestra
5. Otvorene teme koje će se otvoriti kroz rad kolegija
6. Procesna evaluacija 2. semestra

Metodologija: U ovom kolegiju truditi ćemo se koristiti metode koje uključuju sve prisutne. Kroz sadržaje ćemo prolaziti s minimalno predavanja, nešto rada u malim grupama, igrana uloga, diskusijama i rješavanjem problemskih situacija.

Iva Zen Šloser (1974. Pula), diplomirala pedagogiju i sociologiju. 1997. upisala Mirovne studije koji su joj i nakon puno godina najdraži izvor informacija, zadovoljstva i izazova. Voli proučavati i poučavati, ali još puno više voli se baviti odučavanjem od tradicionalnih i zadanih normi, ponašanja i stavova.

2. Uvod u komunikaciju i razumijevanje sukoba

Voditeljica: **Andrijana Parić**
12 termina
kolegij u kojem sudjeluju svi

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Uvod u komunikaciju (i razumijevanje sukoba) je osnovni kolegij MS-a za razumijevanje mirovnog pristupa i rada na društvenoj promjeni općenito. Osvještava sudionike o dominantnoj komunikaciji u društvu koja je u većini slučajeva nasilna i odražava patrijarhalni i imperijalistički mentalitet dominantnih vlada i njihovih vanjskih politika u svijetu.

Osvještavanjem modela komunikacije kojima smo izloženi svakodnevno bilo kroz politiku, medije ili svakodnevni život te razumijevanje sukoba i povezanosti eskalacije sukoba sa zatvorenom, nasilnom komunikacijom, nužan je preduvjet za rad na ostalim temama u okviru programa Mirovnih studija.

Ciljevi kolegija: Cilj kolegija je upoznavanje sudionika i sudionica s osnovnim terminima nenasilne komunikacije i razumijevanja sukoba uz osvještavanje društvenog konteksta ali i vlastitog ponašanja uz usvajanja znanja i vještina potrebnih za dobru komunikaciju, a samim time i transformaciju sukoba.

Teme koje obrađuje kolegij:

- a) Vještine nenasilne komunikacije (6 termina)- ova cjelina obuhvatit će osnove komunikacije i razumijevanje različitih modela komunikacije, te se fokusirati na nenasilnu komunikaciju. Sudionicima će se praktično i teoretski prezentirati vještine nenasilne komunikacije: aktivno slušanje i ja govor, parafraziranje i preoblikovanje i otvorena pitanja. Unutar ove cjeline još ćemo se baviti jezikom i percepcijom; pitanjima vs izjava (etiketiranje, prosuđivanje, patroniziranje i moraliziranje); osjećajima i sukobom; uključivanjem emocija u svakodnevnu komunikaciju
- b) Osnovni pojmovi/procesi u razumijevanju SUKOB-a (4 termina) – ova cjelina pomoći će sudionicima da razumiju osnove sukoba te samim tim i transformacije, prevencije, zaustavljanja i/ili eskalacija na osobnoj i društvenoj razini. Sudionici će se upoznati s osnovnim koracima u transformaciji sukoba te osnovama medijacije i pregovaranja

- c) Transformacija sukoba i društvena promjena (2 termina) – unutar ove cjeline sudionicima će biti prezentirana svjetska mapa sukoba i povijest mirovne politike u svijetu te forme nenasilnog otpora i izgradnje mira kao životnog izbora u radu na društvenoj promjeni.

Metode rada: Rad u ovom kolegiju potpuno je radioničarski, što znači i participativan. Predavanja će se koristiti jedino kao uvod u određene teme koje će se pokrivati radionicom. Metode koje će se koristiti u radu su: individualni rad, kreativni rad, rad u malim grupama, rad u parovima, diskusije u velikoj grupi, igranje uloga, simulacija.

Andrijana Parić, suradnica Centra za mirovne studije. Dipl. sociologinja i magistrica lokalnog razvoja zemalja u tranziciji. Od 1994. aktivna, ponekad pasivna, u akcijama, reakcijama i edukacijama u radu na društvenoj promjeni, uglavnom u i oko CMS-a.

3. Uvid u nenasilno djelovanje

Voditelji: **Ana Raffai i Otto Raffai**
10 termina
broj sudionika i sudionica: 16

Kolegij čini pet radionica od po četiri sata koje se bave pitanjem kako praktično primijeniti načela nenasilnog stava. Namijenjene su polaznicama i polaznicima koje zanima kako proučavati svoja iskustva i ponašanja radi upoznavanja i prakticiranja otpora nasilju, nepravdi i dominaciji kako u sferi osobnih života tako i u političkom djelovanju.

Polazimo od pretpostavke da vrijednosti koje njegujemo kao kulturu mira međusobno možemo živjeti i u društvenom angažmanu.

“Nenasilno djelovanje” računa da se sudionice/i prvi put susreću s ovom temom te uvodi u razumijevanje nenasilja s ciljem da polaznice/ke senzibilizira za prepoznavanje nasilja kao i da budi svijest o osobnoj društvenoj odgovornosti.

Predviđene teme radionica: razumijevanje nenasilja u kontekstu sukoba, vlastito ponašanje u sukobu, afirmacija sebe i građanska hrabrost, moj utjecaj: input kazališta potlačenih za društvenu promjenu, vrijednosne postavke nenasilnog otpora.

Metode rada: Radionice su zamišljene kao mjesto isprobavanja najavljenih tema, na sebi i u grupi kroz ponuđene vježbe, igre uloga, pomoću statua. Zovemo ih i treningom jer su prostor vježbanja drugačijih ponašanja i ponuda na izbor ili promjenu dosadašnjih.

Ana Raffai (48 god.), majka troje djece. Surađuje sa ženskim i mirovnim nevladinim organizacijama i s kršćanskim bazičnim grupama. Svoj mirovni angažman naziva izgradnja mira koju većinom ostvaruje kroz mirovnu edukaciju odraslih osoba. Zanimaju je teme: nenasilje

i nenasilno djelovanje, ekumenski dijalog i suživot među religijama, feministička teologija i teologija oslobođenja. Od 1996. uključena u programe mirovne edukacije MIRamiDA Plus! i Mirovni studiji. 2005. nominirana zajedno s još 999 žena za Nobelovu nagradu za mir.

Otto Raffai (43 g.), otac troje djece. Od početka rata prigovarač savjesti. Angažiran u izgradnji mira pretežno kroz edukaciju za nenasilje. Pripada prvoj generaciji polaznika izobrazbe Aufbaukurs zum Schalomdiakonat u Njemačkoj 1995. 1996. Suosnivač Unije 47, udruge za prigovarače savjesti. Od 1996. surađuje i na programu MIRamiDA a kasnije u Centru za mirovne studije sudjeluje kao voditelj radionica i član tima na Mirovnim studijima i MIRamiDi Plus!

S Anom Raffai surađuje također s nizom međunarodnih i domaćih organizacija čije težište rada leži na promoviranju kulture nenasilja. Osnivači su RAND-a: Regionalne adrese za nenasilno djelovanje.

Ljudska prava

1. Uvod u ljudska prava

Voditeljica: **Duška Pribičević Gelb**

8 termina

kolegij u kojem sudjeluju svi

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Iako je prošlo skoro dva desetljeća od osamostaljenja, Hrvatska se nalazi u razdoblju jake etnicizacije državnih institucija i cijelog društva, bitno udaljena od modela moderne demokratske države. Etnički model nacije po kojem nacionalnost pripada samo onima koje rođenje ili obiteljsko porijeklo veže uz zajedničkog pretka ili kulturu a ne proizlazi iz pripadnosti političkoj zajednici koju bitno određuje teritorij, zakoni i demokratske institucije je uvelike prihvaćen. Pomirba i nacionalno jedinstvo su u prvom planu, a multikulturalna stvarnost (etnička, vjerska, jezična) zanemarena. U narodu koji je zahvaćen jakim etničkim nacionalizmom samouvjerenost je jako velika i iz nje proizlazi javno optuživanje svih koji ne provode kolektivnu volju. Drugi i drukčiji se doživljava kao neprijatelj koji ugrožava interes kolektiva. U takvom okruženju ustavne vrednote kao jednakost, ravnopravnost, mirotvorstvo, vladavina prava, ljudska prava su uglavnom deklarativna, a zagovornici tih vrijednosti malobrojni.

U međuvremenu su nastale normativne promjene (i) na području ljudskih prava ali one nisu pokrenule suštinske promjene. U svakodnevnom životu i dalje ostaju mnoge suprotnosti jer se nova pravila nerjetko nedovoljno primjenjuju u praksi. Prihvaćanje ljudskih prava ne ovisi samo o obuhvatnosti i jasnoći međunarodnih instrumenata, niti o domaćoj pravnoj zaštiti, nego ponajviše i presudno o tome da li i kako te standarde poznaje i razumije svaki pojedini građanin. Zato je podučavanje o i za ljudska prava osnovni uvjet za izgradnju trajne kulture ljudskih prava kao temelja demokratskog pluralističkog društva. Učenje ljudskih prava ne pripada samo formalnom obrazovanju za ljudska prava (u Hrvatskoj još uvijek nedovoljno zastupljeno), nego daleko češće informalnom i neformalnom obrazovanju – učenju iz najboljih praksi i primjera drugih

Ciljevi kolegija: Cilj je kolegija strukturirano učenje socijalnih vještina kojima se stječe socijalna kompetentnost za sudjelovanje u oblikovanju osobnog i društvenog života te stvaranje socijalnog kapitala, za unapređivanje vlastitih inovacijskih potencijala i promicanje vrijednosti ljudskih prava i demokracije, te kulture tolerancije i mira. Osnaživanje, odnosno širenje znanja i razvoj vještina koje će polaznicima pomoći da odgovorno sudjelovali u izgradnji civilnog društva

Teme koje obrađuje kolegij:

Razumijevanje ljudskih prava/Pojam i narav ljudskih prava

- Potrebe – prava – odgovornost
- Ljudska prava kao skup moralnih i pravnih načela
- Bitna obilježja i generacije ljudskih prava

Kršenje ljudskih prava s posebnim osvrtom na zločin iz mržnje

- Stereotipi – predrasude - diskriminacija

- Na svakom od nas je da poštuje ljudska prava i dostojanstvo ljudi koji žive oko nas, da bismo na samom početku spriječili kršenje ljudskih prava
- Analiza slučajeva

Prava osjetljivih grupa

- Prava djece
- Prava žena
- Prava manjina

Uloga civilnog društva i nevladinih organizacija u zaštiti i promociji ljudskih prava

- Jačanje civilnog društva strateški cilj razvoja demokratskih odnosa temeljenih na poštivanju ljudskih prava i sloboda, jednakosti, vladavini prava i kulturnoj raznolikosti
- Temeljna načela, metode djelovanja i pitanje vjerodostojnosti NVO-a za zaštitu i promociju ljudskih prava
- Mogućnosti i modaliteti osobnog djelovanja

Metode rada: radionica - participativna, interaktivna, iskustvena metoda učenja

Duška Pribežević Gelb: Politologinja s psihološko-pedagoškim obrazovanjem, 18 godina radila kao nastavnica društvene grupe predmeta i policijske etike i ljudskih prava u Policijskoj akademiji u Zagrebu. U razdoblju 1995.-2000. radi u izdavačkoj djelatnosti uređujući udžbeničku i stručnu literaturu iz prava, kriminalologije, kriminalistike, forenzičkih znanosti, policijske etike i deontologije.

Certificirana trenerica za sprečavanje zločina iz mržnje i reformu državne uprave.

Kao osnivačica i članica NVO-a Centra za direktnu zaštitu ljudskih prava radila je na promicanju i zaštiti ljudskih prava te uredila četiri knjige iz tog područja: Priručnik za ljudska prava – praktični vodič za nadgledanje ljudskih prava (1998), Romi u Hrvatskoj danas (1998), Nevladine organizacije i europski standardi ljudskih prava (1998) i Vodič kroz vaša prava (1999). Voditeljica kolegija: Ljudska prava, Uvod u mirovne studije i Manjinska prava na Mirovnim studijima Centra za mirovne studije u Zagrebu od 1996. do danas.

Kao članica edukacijskog tima MALOG KORAKA - Centra za kulturu mira i nenasilja voditeljica/su-voditeljica je treninga i seminara za prosvjetne radnike i druge profesionalne skupine te mirovne aktiviste u području edukacije za nenasilnu komunikaciju, upravljanje sukobom, mir i ljudska prava te aktivno građanstvo u Hrvatskoj, Makedoniji i Bosni Hercegovini; sudjelovala u realizaciji UNICEF-ova projekta "Miroljubivo rješavanje problema u školi i prevladavanje trauma" za R. Hrvatsku; u organizaciji Danskog Crvenog križa su-voditeljica u trogodišnjem projektu edukacije nastavnika za CABAC program u BiH; od 2002.god. u organizaciji Nansen Dialogue Centre Sarajevo voditeljica seminara za nastavnike "Odgoj i obrazovanje za ljudska prava"; stručna suradnica na tekstu u «111 koraka prema demokraciji i ljudskim pravima» autorice Maje Uzelac i koautorica priručnika «Škole u projektu Policija u zajednici» (2005). Mentorica i trenerica u UNICEF-ovom projektu «Stop nasilju u školama».

2. Teorija i praksa ljudskih prava

Voditeljica: **Sandra Benčić**

5 termina

broj sudionika i sudionica: do 25

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Kroz ovaj kolegij polaznici/e će steći uvid u povijesni razvoj teorije i mehanizama zaštite ljudskih prava, propitivati njihovu primjenjivost u današnjem globalnom okruženju, detektirati značajnije političke i ekonomske fenomene koji uzrokuju kršenja ljudskih prava na globalnoj razini, te će se upoznati sa oblicima građanskog aktivizma u zaštiti ljudskih prava. Teme kojima ćemo se baviti biti će na globalnoj razini pitanja različitosti shvaćanja, prihvaćanja i primjene ljudskih prava u različitim društvima, a posebno ćemo propitivati odnos slobode i prava pojedinca i tzv. kolektivnih prava, utjecaj kulturnog identiteta na primjenu korpusa ljudskih prava, današnju i buduću ulogu UN-a u zaštiti ljudskih prava, pitanja osobne i nacionalne sigurnosti, te politika za borbu protiv diskriminacije.

Ciljevi kolegija: informirati polaznike/ice Mirovnih studija o povijesnom razvoju, teoriji ljudskih prava postojećim mehanizmima zaštite ljudskih prava na globalnoj razini, regionalnoj i na razini RH, institucija za zaštitu ljudskih prava i nevladinih organizacija koje rade na direktnoj zaštiti ljudskih prava, te potaknuti polaznike na korištenje postojećih mehanizama ali i detektiranje nedostataka istih.

Teme koje obrađuje kolegij:

1. Teorija ljudskih prava
2. Pregled povijesnog razvoja zaštite ljudskih prava
3. Globalni izazovi u zaštiti ljudskih prava
4. Nacionalni mehanizmi zaštite ljudskih prava i postojeća praksa institucija u RH
5. Aktivizam u zaštiti ljudskih prava: obilježja i razlike u odnosu na mirovni aktivizam

Metode rada: Kolegij će se provoditi kroz korištenje kratkih uvodnih prezentacija praćenih grupnim radom polaznika na konkretnim slučajevima kršenja ljudskih prava i završnim diskusijama o nedostacima i problemima u korištenju predviđenih mehanizama, korištenju video materijala, te izlaganjem određenih tema od strane polaznika.

Sandra Benčić je uključena u rad CMS-a od 2000 godine kada je završila Mirovne studije. Angažirana je na pitanjima zaštite ljudskih prava, edukacije mladih i starih „o“ i „za“ ljudska prava, radi na analizama javnih politika vezanih za ljudska prava i izgradnju mira. Dugogodišnja nediplomirana, a dok vi ovo čitate vjerojatno već i diplomirana pravica :)

3. Međunarodni mehanizmi zaštite ljudskih prava

Voditeljica: **Ivana Radačić**
4 termina
broj sudionika i sudionica: do20

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Međunarodni sustav zaštite ljudskih prava počeo se razvijati nakon drugog svjetskog rata s ciljem prevencije ponovne pojave totalitarizma i sprečavanja širenja komunizma. Sustav je u početku bio usmjeren na zaštitu od direktnog kršenja građanskih i političkih prava pojedinca od strane države. Međutim, na inicijativu marginaliziranih skupina, od samih početaka sustav se širi- kako tematski (na prava druge i treće generacije i prava određenih skupina), tako i u odnosu na mehanizme implementacije. Međunarodna tijela zaštite ljudskih prava postaju sve brojnija i preuzimaju na sebe sve više funkcija, limitirajući suverenost država i u područjima koja su tradicionalno smatrana domaćim. Tako, na primjer, Europski sud danas donosi odluke i o pitanjima privatnog nasilja i reproduktivnih prava te sve više razvija koncept diskriminacije na način koji uključuje indirektnu diskriminaciju.

No, paralelno sa uspjesima na praktičnoj razni, javljaju se sve brojnije krize. Sve se više produbljuje rasprava o teorijskom utemeljenju sustava, o deflaciji prava, demokratskom deficitu međunarodnih tijela te o tome jesu li ljudska prava univerzalna ili kulturalna i treba li posebno štiti prava određenih skupina. Nadalje, bez obzira na rekonceptualizaciju sustava, i dalje postoji hijerarhija prava koja ocrtava dominantne odnose moći u društvu. Također, postavlja se i pitanje načina izbora sudaca i članova međunarodnih tijela te generalno legitimnosti donošenja odluka od strane malog broja ljudi koji dolaze iz specifičnih društvenih krugova.

Ovim temama bavit će se i naš kolegij. Pored promišljanja o ovim teorijskim raspravama, upoznat ćemo se sa osnovnim međunarodnim instrumentima i mehanizmima zaštite ljudskih prava kao i praksom međunarodnih tijela kako bismo mogli u praksi identificirati kada se i kome možemo obratiti kada država ne štiti ljudska prava svojih građana. Na taj način polaznici će se i sami osnažiti za djelovanje na zaštitu ljudskih prava.

Cilj kolegija: upoznati sudionike/ce sa međunarodnim sustavom zaštite ljudskih prava kako bi kritički mogli analizirati teoriju i praksu ljudskih prava te praktično djelovati u međunarodno-pravnoj zaštiti ljudskih prava.

Teme koje obrađuje kolegij:

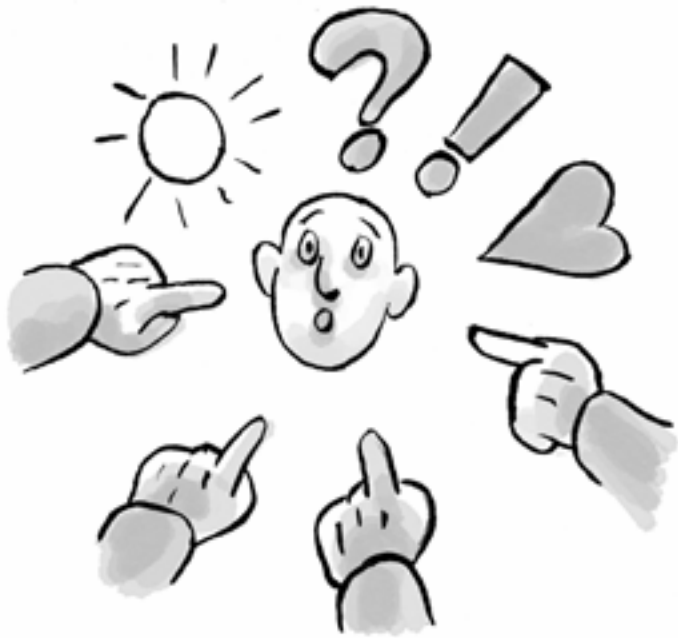
1. Povijest međunarodne zaštite ljudskih prava
2. Teorije i osnovni koncepti međunarodnog sustava zaštite ljudskih prava: generacije prava, podjela na javno/privatno, subjekt prava, autonomija, sloboda i ravnopravnost, odgovornost i obveze države, univerzalnost v. kulturni relativizam
3. Pregled sustava zaštite: globalni UN sustav te regionalni (europski, inter-američki i afrički)– glavne značajke i komparativne prednosti i nedostaci
4. UN odbori - funkcije i praksa

5. Europski sud za ljudska prava – uvjeti dopuštenosti, postupak pred Sudom, interpretativni principi, najvažniji slučajevi
6. Analiza hipotetičkog slučaja i rasprava o mogućnostima zaštite u okviru međunarodnog prava

Metode rada: Interaktivna predavanja, diskusija, analiza slučajeva, rad na hipotetskom slučaju.

Ivana Radačić završila je pravni studij na Sveučilištu u Zagrebu 2001. godine, magistrirala je kriminologiju na Sveučilištu u Cambridgeu 2002. godine, a 2003. godine pravne znanosti na Sveučilištu u Michiganu. Godine 2008. doktorirala je pravne znanosti (područje ljudskih prava žena) na University College London (UCL). Ivana piše i predaje o sadržajima ljudskih prava i feminističkih pravnih teorija. Objavila je nekoliko članaka u međunarodnim časopisima i poglavlja u knjigama iz tih područja. Gostujuća je profesorica na UCL-u te na University for Peace u Kostariki. Također je predavačica pri Centru za ženske studije u Zagrebu te Institutu za ljudska prava žena u Sofiji. Kao stručnjakinja Vijeća Europe predaje pravnicima u regiji o Europskoj konvenciji o ljudskim pravima.

Osim akademskim, bavi se i aktivističkim radom u području ljudskih prava. S Centrom za mirovne studije surađuje na programu edukacije odvjetnika o Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava, a s grupom B.a.B.e. na projektu o seksualnom nasilju. Prijašnja iskustva uključuju rad na Europskom sudu za ljudska prava, u Interightsu (međunarodnom centru za pravnu zaštitu ljudskih prava u Londonu) i Human Rights Watchu (nevladinoj organizaciji u New Yorku). Veseli se ovom kolegiju.

Identiteti

1. Etnički identitet vs građanski

Voditelji: **Mirjana Mikić Zeitoun, Drago Župarič – Iljić**

7 termina

broj sudionika i sudionica: do 18

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: „Da bi se stvorila neka građanska nacija, čija je težnja racionalna, nacionalisti prizivaju etničke elemente: rasu, jezik, religiju ili kulturu i doprinose njihovom stvaranju i održavanju. Nacije su uvijek iznova izmišljale skup etničkih mitova i vrijednosti, njima je potrebna jedna sveta teritorija, junak i zlatno doba, ukratko one potiču jedan oblik etničnosti koji kod nacionalista pothranjuje osjećanje njihove pripadnosti kolektivu. Izmišljanje tradicije uvjet je postojanja svake nacije.“ (E. Gelner)

Aktualna društveno-politička zbilja svjedočila je baš i ovakvom stvaranju (obnavljanju, revivalu) nacija/nacionalnog/etničkog identiteta u našoj nedavnoj prošlosti. Popratni elementi često su bili sukobi, oružani sukobi, govor mržnje, diskriminacija i socijalna isključenost. S druge nas se strane priprema za Evropu koja pokušava izgraditi nekakav svoj identitet, a u kojoj svako malo primijetimo sve ove popratne elemente iz vlastitog dvorišta. U okolnostima postmodernističkog relativiziranja odrednica identiteta, jačanje svijesti o etno-nacionalnoj pripadnosti i nacionalističkih težnji u raznim dijelovima svijeta, tako je istovremeno rezultat specifičnog demografsko-povijesnog razvoja pojedinih država i regija, kao i suodnosna spram procesa globalizacije i tranzicije ka suvremenom „liberalnom kapitalističkom“ ili „religijski fundamentalnom“ sustavu. Promišljanje etničkih identiteta u okolnostima hrvatskog društva podrazumijeva nužno analiziranje povijesnih prilika i političkih programa u kojima su nastajali, promišljanje o nositeljima tih procesa, kao i posljedicama za većinsku i manjinske kulture u RH danas. U okolnostima kada svjedočimo da upravo etno-nacionalni identitet i pripadnost često bivaju temelj za diskriminaciju pripadnika nacionalnih manjina, opravdano je vidjeti kako promišljanje građanskog, civilnog identiteta (kao alternative) može voditi ka mirnijem i pravednijem društvu. Nadalje, želimo diskutirati hoće li se i kako većinski i manjinski identiteti transformirati i mijenjati kroz pristupanje RH euro-integracijama, stvarajući neki novi oblik sinteze i moguće – regionalnih, nadnacionalnih, transnacionalnih ili post-nacionalnih identiteta u pretpostavljenim okolnostima budućeg multietničkog i multikulturalnog pluralizma.

Ciljevi kolegija: Upoznati polaznike i polaznice s osnovnim pojmovima kroz prikaz i diskusiju o pojedinim relevantnim teorijama iz područja sociologije etničkih odnosa, političke psihologije i multi/interkulturalizma. Osvijestiti im koliko su pojedina područja osjetljiva te ih osnažiti da prepoznaju, kritički vrednuju i bolje „nose“ svoje identitete. Ustrajati na osvještavanju predrasuda i senzibiliziranju za prepoznavanje važnosti respektiranja svačijeg osobnog identificiranja.

Teme koje obrađuje kolegij:

ETNIČKI IDENTITET: 1. Kultura i društvo. Komponente kulture. Kulturne varijacije. Etničke grupe. Etnocentrizam. Kulturni relativizam. Socijalizacija i identitet. Etnicitet. Sustavi vjerovanja: religija i ideologija. Religijski fundamentalizam. **2. Država i nacija.** Suverenitet. Državljanstvo. Nacionalni identitet. Etnicitet. Manjine i manjinska prava.

ETNIČKI IDENTITET vs GRAĐANSKI : 1. Jugonostalgija: Mira Furlan. Rade Šerbedžija. Dubravka Ugrešić. „Novi val“. **2. Sretno dijete.** Mladina. Laibach. Svi naši identiteti: jugoslavenski, nacionalni, evropski, kozmopolitski.

ETNIČKI IDENTITET I EU: 1. Europski patriotizam. Evropsko državljanstvo. Evropska kultura. Evropski supernacionalizam. Diskriminacija. Izbjegllice. Migranti. **2. Lažni sjaj.** Finska. Belgija. Baski. Velika Britanija. I još. Multikulturalnost – politička agenda ili življena različitost?

ETNIČKA BIOGRAFIJA: Radionica.

Metode rada: Kombinacija predavanja i radionica: predavanja koncipirana na način da ostavljaju mjesta za pitanja i za diskusiju. Iniciranje debate. Radionice koje su usko vezane uz predavanja. Pokušat ćemo ponovo sa seminarskim radovima/esejima za početak svakog sata kako bi polaznici što više čitali/bili motivirani da što više čitaju. Smatramo da je ovo jako važno jer ima dosta pojmova i teorija, a da bismo izbjegli šuplje rasprave, čitanje kako priprema za diskusiju je nužno.

Mirjana Mikić Zeitoun aktivistica je u Centru za mirovne studije u Zagrebu, te predavačica na Mirovnim studijama. Kroz projekte radi na poboljšanju međuetničkih odnosa kroz interkulturalni dijalog i na izravnoj pomoći socijalno isključenima : najčešće na terenu u Zapadnoj Slavoniji, od kuda i baštini etnički identitet. Htjela bi pripadati u hrabre ljude: u životu joj se svašta izdogađalo: uglavnom lijepe stvari: ni za čim ne žali. Najviše voli gledati dugačke putopisne emisije : pomalo je hvata strah da neće uspjeti vidjeti sve što bi željela. Najsigurnija je kad kod svoje djece prepozna snagu, hrabrost i želju za ostvarenjem njihovih snova.

Drago Župarić-Iljić je aktivist u Centru za mirovne studije koji se tamo najviše bavi pitanjima azila, migracija i integracije za tražitelje azila i azilante u hrvatskom društvu. Kretao se na, pri i oko Mirovnih studija, kao polaznik i su-voditelj programa. Trenutno zaposlen kao asistent na Institutu za migracije i narodnosti na projektu o nacionalnim manjinama i procesima Eurointegracija. Uživa prirodu i društvo, a voli i pse što vole mlade.

2. Spol, rod i queer

Voditelj: **Amir Hodžić**
 9 termina
 broj ljudi na kolegiju: do 20

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Neravnopravnost spolova/rodova, kao temeljni oblik nejednakosti među ljudima i osnova patrijarhalnog poretka, stvara i podržava razne oblike opresija i nasilja: seksizam, heteroseksizam, transfobiju, spolno/rodno uvjetovano nasilje. Nažalost, takva društveno-politička zbilja i dalje je vrlo aktualna. Od fašističkih, nasilnih reakcija na Zagreb Pride, preko provedbe eksperimentalnog programa zdravstvene/seksualne edukacije udruge GROZD, do diskriminacija prisutnih u 'visokoj politici', npr. recentni primjer donošenja Zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji, kao i u slučaju pokušaja utjecanja određenih interesnih skupina na sadržajne odredbe Anti-diskriminacijskog zakona. Iako su u zadnjih desetak godina problemi spolne/rodne diskriminacije i neravnopravnog društvenog položaja rodnih i seksualnih manjina napokon postali i pitanja odgovornosti državnih institucija, te su uspostavljeni i zakonski okviri i institucionalni mehanizmi i usvojene javne politike, sama (ne)provedba nije donijela bitna poboljšanja stvarnog društvenog statusa žena, kao i položaja seksualnih/rodnih manjina. S druge strane, pozitivni pomaci nalaze se u porastu medijske vidljivosti i javne svijesti o postojanju i prepoznavanju problema spolne/rodne neravnopravnosti i diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije, a naročito na području rodno uvjetovanog nasilja, te kod pitanja 'nejednakih mogućnosti' na tržištu rada. Aktivno i odgovorno djelovanje na području spolnih, rodnih i seksualnih sloboda i prava i dalje je nužno na raznim društveno-političkim nivoima: u bliskom, intimnom okruženju zajednice/obitelji, kao i kroz aktivizam i pokrete civilnog društva, te za vrijeme glasanja u Hrvatskom saboru.

Ciljevi kolegija: Osvještavanje pitanja i problema vezanih uz utjecaj društvenog i kulturalnog konteksta na razvoj spolnih/rodnih uloga i identiteta, seksualnih identiteta, i procese socijalizacije; Ukazivanje na isprepletenost društveno-političkih dimenzija patrijarhata, spolne/rodne opresije, (hetero)seksizma, nasilja i transfobije; Promicanje vrijednosti inkluzivne rodne/spolne ravnopravnosti, nenasilja, tolerancije i prihvaćanja; Poticanje i osnaživanje polaznica/ka za razvijanje i uključivanje spolne/rodne perspektive u svoj rad u zajednici.

Teme koje obrađuje kolegij:

- Spol i rod: osnovni pojmovi;
- Identiteti i izražavanja, uloge i socijalizacija;
- Društveni rod: stereotipi, mediji, jezik;
- Transrodnost i interseksualnost;
- Seksualnost: identiteti i ponašanja, seksualna edukacija i seksualna prava;
- Moć i nasilje: patrijarhat, neravnopravnost, diskriminacija, (hetero)seksizam, transfobija;
- Aktivizam i osnaživanje: feminizam i ljudska prava, sfere utjecaja i osobno djelovanje.

Metode rada: Radni proces kolegija uključuje iskustveno, participativno i interaktivno učenje, kroz vježbe, pitanja i primjere iz svakodnevnog života, analizu tekstova i video/filmskih materijala, te upoznavanje s osnovnim teorijskim konceptima i praksama rodno/spolne

problematike. Također, par termina namijenjeno je gostovanjima osoba koje se aktivistički i/ili stručno bave temama kolegija.

Amir Hodžić: Uz završeni dodiplomski studij sociologije u Zagrebu, i postdiplomski interdisciplinarni program rodnih i kulturalnih studija u Budimpešti, zadnjih 12 godina bavim se pitanjima spola/roda, te seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava. Suradujem sa različitim organizacijama i institucijama u Republici Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, i Srbiji. Radim istraživanja i edukacije na navedene teme. Više na www.policy.hu/hodzic/.

3. Feministička politička antropologija

Voditeljica: **Ankica Čakardić**
 Gošće: Željka Jelavić, Tanja Ratković
 6 termina

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Ono što uvijek izaziva pitanje kad se konstatira neki odnos nadređeni-podređeni jest zašto ili kako netko pristaje biti u lošijem društveno-političkom položaju? Kada se pitamo konkretno jesu li za svoj (podređeni) društveno-politički položaj odgovorne primarno žene – koje nesumnjivo u većini slučajeva prihvaćaju postojeći hijerarhijski model – ili je posrijedi neki složeniji strukturni problem, tada ulazimo u politički i antropološki horizont najsuvremenije ljudsko-pravaške zbilje.

Upravo će izvidnica odgovora na ovakvo pitanje jasno ukazati koliko feminizam istovremeno mora uključivati i žene i muškarce, i da pritom ne ostaje isključivo »žensko« pitanje.

Feministička politika svojom angažiranošću i subverzivnim potencijalom mora postaviti i pitanje o svomu mjestu u kontekstu suvremene politike. To bi drugim riječima značilo ispitati smislenost i eventualnu pripadnost feminizma kao političko-teorijskoga napora kojim se može smjerati »drugačijem svijetu«. Kada govorimo o vezi feminizma i društveno-političke zbilje, imamo na umu da je temeljna odrednica feminizma promjena cjelokupnoga društvena sistema i sustava vrijednosti u korist ne samo niti jednoga spola/roda već živoga svijeta uopće. Na taj način feminizam – kao istovremena teorija i praksa – upućuje na postojeći sustav vrijednosti u kontekstu opće državno-političkih, društveno-rodnih, napredno-civilizacijskih i bilo kojega tipa institucionalne i neinstitucionalne dominacije autoriteta.

Ciljevi kolegija: Cilj je dovesti u vezu feminizam i tek neke pretpostavke klasične političke filozofije, a potom sagledati kakve konzekvence taj odnos ima kad je posrijedi centralno pitanje antropologije. Isto tako, tek u smislu uvoda, neizbježno će biti naznačiti i problem identiteta i razlike koji se pojavljuje u kontekstu feminističke politike.

Važna napomena: problemi kojim se feministička teorija bavi neće se moći razmatrati ekstenzivno; cijeli kolegij ima za zadatak ukazati tek na okvir zadane teme i otvoriti pitanja za dalje samostalno istraživanje.

Teme koje obrađuje kolegij:

- Uvodno izlaganje - Pokušaj određenja naslovne sintagme kolegija.
- Konkretno društvo i osnovna pitanja feminizma
- Kontekstualnost pitanja: politička, pravna, opće-teorijska.
- Društvo i država - Odnos socijalno-filozofijskih odredbi društva, države, pojedinca i liberalizma te feminističke politike. Feminističke izvedenice. Anarhistička teorija, bio-politika, antikapitalističke strategije i perspektiva Drugoga.

Metode rada: Uvodna izlaganja, razgovorne metode i rad na tekstu. Participativnost ćemo potaknuti direktnim razgovorom i usmjerenim čitanjem nakon kojeg slijedi diskusija.

Ankica Čakardić (Rijeka, 1977.) Doktorirala na Odsjeku za filozofiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Radi kao viša asistentica na Odsjeku za kulturologiju Filozofskoga fakulteta u Rijeci. Također predaje i seminare iz Filozofije roda i Socijalne filozofije na Odsjeku za filozofiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Od 2005. predaje u Centru za mirovne studije i Centru za ženske studije u Zagrebu. Posebno se bavi filozofijom politike, filozofijom roda, kulturnom teorijom, strategijama bio-politike i teorijom anarhizma.

IV

Izgradnja mira

1. Izgradnja mira

Voditelj: **Goran Božičević**
 6 vikend radionica
 do 20 sudionika i sudionica

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Vremenski odmak od ratnih događanja u 90-tima ne znači da se smanjuje potreba za radom na – prvenstveno – otklanjanju uzroka za nasilno rješavanje društvenih sukoba. U Hrvatskoj su zadnjih godina u tijeku važni procesi okupljanja ljudi vrlo različitih vrijednosnih sustava (dakle i političkih) kako bi se potaknuo i vodio dijalog o ratnim, mračnim 90-ima: znanstvenika, udruga žrtava, branitelja. Ukoliko se ne nastavi uključivanje raznih društvenih skupina i šireg građanstva uopće u procese Suočavanja s prošlosti i Izgradnje mira, teret nasilja iz 90-ih i dalje će nas pritiskati. Kolegij povezuje pozitivne prakse iz prošlosti u HR, regiji i šire sa osnaživanjem za aktivan angažman u 2010-ima kako u lokalnoj zajednici, na nacionalnom nivou tako i prekogranično. Razumijevanje za način razmišljanja 'onih drugih' a to mogu biti branitelji, žrtve, politički neistomišljenici, predstavnici stranaka, vlasti, institucija – preduvjet je za konstruktivan dijalog s njima, za mogućnost rada na nenasilnoj društvenoj promjeni.

Kolegij želi istaknuti da Hrvatska ima bogato iskustvo u procesima Izgradnje mira, uglavnom nepoznato i neprepoznato od javnosti i da ta iskustva i stečena znanja mogu biti važan resurs kako u našem (skorom) članstvu u EU tako i u ulogama u UN-u i drugim međunarodnim situacijama i organizacijama.

Ciljevi kolegija:

- Usvajanje osnovnih znanja o konceptu i praksama Izgradnje mira
- Upoznavanje sa iskustvima Izgradnje mira u RH i ostalim Post-YU zemljama u 90ima i kasnije
- Uživljavanje i razumijevanje rada, pogotovo intervencije izvana u post-nasilnoj zajednici
- Sagledavanje dilema vezanih uz Izgradnju mira
- Sagledavanje vlastitih mogućnosti i afiniteta za angažman u procesima Izgradnje mira

Teme koje obrađuje kolegij:

1. **Upoznavanje s konceptom Izgradnje mira** (Peacebuilding) koji čini osnovu samog postojanja Centra za mirovne studije. Otkad se pojavio u UN dokumentima 1993, a iste godine u austrijskom Stadtschlainingu su krenuli četverotjedni Međunarodni treninzi izgradnje mira (IPT) na kojima osnivači/ce CMSa aktivno sudjeluju, ovaj je otvoreni i prilično nedefinirani koncept umnogome odredio djelovanja 'vanjskih' ali i 'unutrašnjih' aktera u područjima pogođenima ratnim sukobima. "Izgradnja mira obuhvaća sve aktivnosti koje pospešuju prelazak iz stanja primirja u stanje pozitivnog mira." jedna je od ranih definicija korištena u CMSu. Danas Izgradnja mira godišnje barata s proračunima većim i od milijarde EUR-a (nažalost, još uvijek, puno manje od 1% od vojnih troškova). Kontekstualizira se pojam Izgradnje mira uz pojmove preventivna diplomacija, nametanje mira, uspostava mira, održavanje mira.

2. **Iskustva konkretne Izgradnje mira u Hrvatskoj, ostalim post-SFRJ zemljama i šire**
U Hrvatskoj su rađeni pionirski projekti Izgradnje mira, svjetski relevantni i bez presedana: Volonterski Projekt Pakrac, Miramida treninzi, Mirovni timovi osječkog Centra za mir i drugi.
Na kolegiju se kroz iskustva voditelja daje uvid u osnove Izgradnje mira, što ona nije, a što jeste. Uvode se sudionici/e u način razmišljanja u podijeljenoj i ratom stradaloj zajednici, daje uvid u aktere i njihove dileme. Kroz iskustva i dileme protagonista nekih drugih konflikata pomaže se sagledavati problem oružanih sukoba i njihove mirne transformacije (Bliski Istok, Sjeverna Irska).
3. **Etika intervencije 'treće strane' te same izgradnje mira ima posebno mjesto.**
Ulaženje u motivaciju 'treće' strane (točnije 'n+1' strane), legitimeteta/legaliteta/kredibiliteta intervencije, opsnosti nanošenja (dodatne) štete neprikladnim pristupom kao i metode koje se koriste da se šteta minimalizira (npr Do No Harm pristup).
4. **Transformativna, kreativna, inovativna, vrijednosno utemeljena Izgradnja mira nasuprot tehnokratskoj,** 'donor-driven'(nametnuta od davatelja novca) koja nije osjetljiva na kulturuloške razlike niti uključuje cjelovitost sagledavanja problema. Danas, petnaest godina nakon javno prepoznatog koncepta, vodi se bitka unutar same zajednice graditelja mira. Nezadovoljstvo načinima, pristupima, odnosom prema stanovništvu i njihovim potrebama raste. Način kako se radi Izgradnja mira (vjerojatno je) važniji od sadržaja samog. Mjenjanje odnosa koji generiraju konflikt ključno je i mnogostruko važnije je od pukog restauriranja povjerenja među (najčešće) etničkim zajednicama.
5. **Zainteresirati sudionice/ke za vlastiti aktivni angažman u izgradnji mira u post-jugoslavenskim zemljama, a i šire.** Izučavanje Izgradnje mira bez sagledavanja vlastitog angažmana promašeno je. To ne znači da ćemo se svi s jednakim kapacitetima, motivacijom i resursima uključiti u IM, no pronaći optimalni modus kako bi se svatko (zainteresiran/a) mogao/mogla uključiti cilj je ovog kolegija.

Metode rada: Interaktivna i participativna metodologija uz iskustveni teorijski input voditelja.

Goran Božičević, rođen 1962. u Zadru. Apsolvirao fiziku na zagrebačkom PMF-u i predavao po zagrebačkim školama od 1990. do 1993. Mirovnim radom se bavim od ljeta 1993. Suosnivač sam Volonterskog Projekta Pakrac (1993.), Centra za mirovne studije, (1997.) čiji sam bio i prvi voditelj, Miramida Centra (2000.) i IZMIRa (2006.). Pokretač Miramida – Prvih treninga izgradnje mira u postjugoslavenskim zemljama (1995). Od 2001. živim između Grožnjana i Skoplja, odakle mi je supruga Ana i gdje su mi rođena djeca. Mirovni identitet vezan je uz Antiratnu kampanju Hrvatske, britanske kvekere i War Resisterse. Trenutni interesi uključuju Izgradnju mira u podijeljenim zajednicama, uključivanje ratnih veterana u izgradnju mira, etika intervencije n+1 strane, suočavanje s prošlošću. Zaposlen kao voditelj Miramida Centra – Regionalne razmjene mirovnih iskustava u Grožnjanu.

2. Suočavanje s prošlošću

Voditeljica: **Vesna Teršelič**

6 termina

nema ograničenja u broju sudionika/ca

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: U oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji, u razdoblju 1991. – 1995. i 1998. – 2000. godine stradalo je najmanje 120 000 ljudi i još uvijek nije razjašnjena sudbina više od 16.000 nestalih. Odgovornim po zapovjednoj odgovornosti i neposrednim počiniteljima ratnih zločina sudi se pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju, međunarodnim sudskim vijećima na Kosovu, Sudom Bosne i Hercegovine i nacionalnim sudovima u Srbiji, Hrvatskoj i Crnoj Gori.

U post-jugoslavenskim društvima vrijede različite istine i prikazi prošlosti, uključujući ratne zločine. U velikom broju slučajeva te se istine zasnivaju na političkim mišljenjima i tumačenjima, a ne na činjenicama. Još uvijek je često prešućivanje ili poricanje zločina prema drugima, priznavanje samo svojih žrtava i bliskost s optuženima iz svoje etničke zajednice.

Zbog prešućivanja i nepriznavanja patnje zločini iz prošlosti često se koriste u eskaliranju sukoba. Da bi stali na kraj licitiranju zločinima i manipulacijama organizacije za ljudska prava i udruženja žrtava sve više inzistiraju na suočavanju s prošlošću.

Ciljevi kolegija: Informirati o konceptu i praksama suočavanja s prošlošću u kontekstu prava žrtava i društava na pravdu, istinu, obeštećenje te garanciju neponavljanja zločina

Teme koje obrađuje kolegij:

Termini I i II - 17.00 do 21.00 Predavanje:

- koncept suočavanja s prošlošću
- prava žrtava i društava na pravdu, istinu, obeštećenje i garanciju neponavljanja zločina
- suđenja za ratne zločine pred Međunarodnim kaznenim sudom za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji i pred domaćim sudovima
- položaj žrtava u suđenjima za ratne zločine

Inserti iz filmova:

- Pticu da ne čuješ, Nenad Vukosavljević, CNA 2007,
- Uprkos svemu – Prvih 10 godina Tribunala, Sense – Tribunal Production 2004

Rad u malim grupama: „U suočavanju s prošlošću za mene je prije svega važno...“ - razgovor u parovima

Termin III. Predavanje:

- dokumentiranje činjenica o zločinima
- značaj snimanja osobnih sjećanja na rat
- iskustva s komisijama za istinu u drugim zemljama
- inicijativa za formiranje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica (REKOM)

Inserti snimke javnog slušanja žrtava:

- Javno slušanje žrtava, Documenta, Fond za humanitarno pravo, Istraživačko dokumentacioni centar 2008.

Rad u malim grupama: „Željeli bi doznati više o sudbini“

Termini IV i V. Predavanje:

- programi reparacija
- naknade štete
- kultura sjećanja
- muzeji
- komemoracije
- dani sjećanja

Inserti iz filma:

- Krug sjećanja, Andrea Rossini, Osservatorio Balcani 2007

Rad u malim grupama: „Soba sjećanja“ - priprema postava muzejske sobe za slijedeća razdoblja:

- 1941. – 1945. – sjećanje na II. svjetski rat, na antifašističku borbu i na žrtve genocida
- 1945. – sjećanje na poslijeratne vansudske egzekucije i Križni put
- 1948. – sjećanje na logoraše i logorašice zatočene na Golom otoku i Svetom Grguru
- 1945. – 1990. – sjećanje na socijalizam
- 1971. – sjećanje na hrvatsko proljeće
- 1990. – 1995. – sjećanje na Domovinski rat, na bitke i na žrtve

Termin VI

- Prezentacija rada u malim grupama
- Završna rasprava

Metode rada: Predavanja, filmovi, rasprava, rad u malim grupama

3. Ljudska sigurnost

Voditelj: **Gordan Bosanac**
 6 termina
 nije ograničen broj sudionika

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Ulaskom RH u NATO u javnom prostoru ponovno se pokrenulo pitanje što čini građane/ke sigurnima i odakle ljudska bića crpe svoju sigurnost. U post-ratnom periodu RH i dalje gradi svoju sigurnost na principima nacionalne, klasične, kolektivne sigurnosti koja sve manje reflektira realne potrebe za sigurnošću svakog/e pojedinca/ke. Ta državotvorna sigurnost tada koristi različite nacionalne-kolektivističke argumente koji s jedne strane plaše javnost, a s druge strane pokušavaju pružiti osjećaj sigurnosti. Dakle, sigurnost se gradi na način zastrašivanja javnosti, koja tada reagira potrebama za sigurnošću. No da li su te potrebe uistinu realne i opravdane? Kako je to NATO doprinio boljoj zaštiti svakog/e građanina/ke RH? Ovaj kolegij se suprotstavlja brojnim zabludama koje prate sigurnosne diskurse (postoji moja intuitivna pretpostavka da bilo da se u javnom prostoru razgovara o sigurnosti ili o seksualnosti broj iracionalnih argumenata preteći će one racionalne) i pokušava razumjeti sigurnost polazeći od svakog čovjeka koji živi u kolektivnoj zajednici. U javnom prostoru RH postoji jako malo rasprava oko sigurnosnih politika i te rasprave su elitizirane u uskom krugu donositelja odluka. Puno toga se stavlja pod pečat državne tajne. Sigurnost je nešto čime se i dalje primarno bave muškarci, i razgovori o temi se vode unutar Ministarstva obrane, policije, tajnih službi i eventualno vanjskih poslova. Sigurnost je ozbiljna stvar, ali je neozbiljno da se njome bave i o njoj odlučuju samo povlašteni. Upravo i iz tog razloga ovaj kolegij zaživio je na Mirovnim studijima.

Ciljevi kolegija: Upoznati polaznike/ce sa konceptom ljudske sigurnosti; Demistificirati sigurnosne politike i institucije koje grade sigurnosne sustave; Osnažiti polaznike/ce za vlastito djelovanje na zaštiti ljudskih prava prilikom provođenja sigurnosnih politika.

Teme koje obrađuje kolegij:

1. Što je sigurnost? Što nas čini sigurnima? Nacionalna sigurnost vs. ljudska sigurnost. Međunarodni odnosi i međunarodna sigurnost. Vojska kao izvor sigurnosti.
2. Međunarodna pravda? UN. Međunarodni kazneni sud. Vijeće sigurnosti. Koliko su trenutne međunarodne sigurnosne institucije konstruirane da bi promovirale i zagovarale ljudsku sigurnost?
3. Humanitarne intervencije - Kosovo, Irak, Afganistan. Prevencija ratova kao temelj izgradnje mira. Ratni sukobi. Da li je moguće spriječiti rat?

4. NATO, vojska, ALTERnatoR. Zašto nastaju vojne organizacije? Čime se one danas bave? Da li je moguće imati državu bez vojske?
5. Sigurnosno – obavještajni sektor – tajne službe. Terorizam. Tajnost podataka. Ljudska prava i sigurnost.
6. Građani/ke za sigurnost. Koliko možemo kao građani/ke utjecati na nacionalne sigurnosne politike? Kako mijenjamo sigurnosnu paradigmu?

Metode rada: Interaktivna predavanja 70 %, gostovanja 20 %, radionice 10 %.

Gordan Bosanac rođen je 1973. godine u Zagrebu. Nakon završenog studija fizike, upisuje Mirovne studije i počinje se baviti građanskim djelovanjem. Zadnjih deset godina radio je na temama vezanim uz prigovor savjesti, azil, diskriminaciju, prava seksualnih i rodni manjina a poseban interes ima za teme vezane uz ljudsku sigurnost i zagovaranja javnih politika iz domene ljudskih prava. Danas radi kao programski voditelj Centra za mirovne studije i programski suradnik Queer Zagreba.

Civilno djelovanje

1. Uvod u civilno društvo i tipovi civilnog djelovanja

Voditeljica: **Suzana Kunac**
 8 termina
 kolegij u kojem sudjeluju svi

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Demokratizacijske i ljudsko-pravaške organizacije civilnog društva su dinamički akteri u javnom i policy prostoru koje svojim djelovanjem nastoje utjecati na aktualne javne politike, donošenje zakona i druge teme za koje drže da su važne svim građanima i građankama hrvatskog društva. One su također i neizostavni akter ukoliko jedno društvo sebe smatra demokratskim jer zauzimaju prostor između politike, tržišta i građana kao individua. U tom smislu kolegij „Uvod u civilno društvo i tipovi civilnog djelovanja (s ciljem pozitivne društvene promjene)” omogućiti će studentima/icama MS-a da prepoznaju one aktivnosti OCD-a kojima taj društveni akter nastoji ostvariti utjecaj i izboriti se za pozitivnu društvenu promjenu. Jedan od aktualnih primjera javnog utjecaja i aktivnosti OCD-a je primjer RODA i drugih organizacija koje su im se pridružile prilikom osporavanja donošenja Zakona o potpomognutoj umjetnoj oplodnji. Primjera je mnogo, a sadržaj kolegija će polaznicima/ama omogućiti da iz javno dostupnih i često nepreciznih informacija iščitaju i/ili se uključe u to fino i gotovo nezamjetno tkanje društvene promjene koje zagovaraju upravo OCD-a.

Ciljevi kolegija: Svladati definicije civilnog društva i razumjeti nastanak i razvoj civilnog društva u Hrvatskoj; Uspostaviti jasnu razliku između različitih oblika građanskog organiziranja od onih građanskih inicijativa i organizacija civilnog društva koje svojim radom utječu na pozitivne društvene promjene i rade za opće dobro; Upoznati oblike građanskog organiziranja i tipove aktivnosti koji se primjenjuju prilikom civilnog djelovanja za opće dobro i pozitivnih društvenih promjena

Teme koje obrađuje kolegij:

U prvom dijelu se bavimo razvojem civilnog društva u širem, međunarodnom kontekstu, te razvojem civilnog društva u Hrvatskoj od početka 90-ih. Upoznat ćemo rad onih organizacija civilnog društva koje sudjeluju u pozitivnim društvenim promjenama, njihove misije/ciljevi, tipovi aktivnosti, prakse upravljanja te tipovi i strukture civilnog djelovanja kojima te OCD-a nastoje utjecati na društvenu promjenu za opće dobro.

Drugi dio kolegija posvećen je pitanjima i pojmovima: građansko organiziranje, ad hoc inicijative, koalicije, mreže, javno zagovaranje, legislativno zagovaranje civilne i medijske kampanje. Analiziramo metode i primjere građanskog neposluha, demonstracija, zagovaranja. Istaknuti gosti predstaviti će primjere građanskog organiziranja i kreiranja pojedinih civilnih kampanja i načina utjecaja na javne politike/zakone. Specifične teme koje ćemo kroz praktične primjere proći su kombinacija različitih tipova organiziranja i izabranih tipova aktivnosti poput: građanske inicijative mladih za prostore za djelovanje (Attack, Močvara, KUM...), ad hoc ženska koalicija za veću participaciju žena u procesu političkog odlučivanja (javno zagovaranje), mreža organizacija za ljudska prava za osiguravanje besplatne pravne pomoći (legislativno zagovaranje), neformalne građanske inicijative „Stop visokorizičnom spolnom odgoju“, „Matija Gubec“, NATO na referendum (javno i legislativno zagovaranje); pojedinačna medijska civilna

kampanja – Građani organizirano nadziru izbore – GONG, BURA – mreža organizacija za borbu protiv korupcije (javno i legislativno zagovaranje) Družba Adria – javno zagovaranje...te druge aktualne akcije i aktivnosti, organiziranje akcije i proces javnog zagovaranja.

U završnom, trećem dijelu kolegija povezat ćemo civilno društvo i civilno djelovanje u policy proces gdje ćemo pozicionirati one organizacije civilnog društva koje djeluju za opće dobro s ciljem pozitivne društvene promjene kao neformalnog aktera s ograničenim utjecajem prilikom kreiranja zakona i javnih politika. Cilj ovog dijela kolegija je upoznati sudionike/ice s pojmovnim aparatom koji će moći primijeniti na konkretnu policy analizu kako bi potom mogli prepoznati i analizirati utjecaj organizacija civilnog društva u stvaranju značajnih, no često nevidljivih, promjena u hrvatskom društvu.

Metode rada: predavanja, prezentacije, diskusije, analize i interaktivne vježbe radioničarskog tipa.

Suzana Kunac je sociologinja, doktorska studentica na FPZ-i, istraživačica i aktivistkinja B.a.B.e. (Budi aktivna. Budi emancipiran). Njezina područja interesa su civilno društvo kao akter policy procesa, politička komunikacija, izborni proces i mediji kojima pristupa iz perspektive rodne ravnopravnosti.

2. Mediji i građani: društvena odgovornost medija i medijski aktivizam

Voditeljica: **Vesna Kesić**
6 termina
do 15 sudionika/ca

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: U aktualnoj krizi klasičnih medija kolegij će razmotriti razloge te krize, lokalno i globalno. Tematizirati će društvenu odgovornost medija u kontekstu globalizacije, tranzicije i lokalne demokracije. Napose, kolegij će posvetiti pažnju odnosu civilnog društva i medija i to na nekoliko razina, od temelja medijske pismenosti do medijskog aktivizma. Pod pojmom medijske pismenosti podrazumijevamo sve strukturalne elemente svijeta medija: vlasništvo, uređivačka načela, razumijevanje sadržaja medija, publiku („konzumente“), ulogu medija u kreiranju javne sfere, mogućnosti i potrebu čitatelja da utječu na medijske sadržaje i medijsku profilaciju javne sfere. Dio kolegija biti će posvećen debati o novim medijskim tehnologijama i alternativnim medijima: medijima koji proizvode čitatelji, lokalnim (community) medijima, internetskim aplikacijama koje redefinišu status i ulogu medija (socijalne mreže, blogovi, alternativni portali)

Ciljevi kolegija: Osvijestiti polaznike kolegija o načinu funkcioniranja medija i njihovoj društvenoj ulozi, povećati medijsku pismenost i potaknuti medijski aktivizam – u obliku proizvodnje vlastitih sadržaja, ili analize i uspostave dijaloga s postojećim, mainstream i alternativnim medija.

Teme koje obrađuje kolegij:

1. Društvena odgovornost medija: je su li mediji „roba kao svaka druga“, ili je informacija koju posreduju općedruštveno dobro i građansko pravo.

2. Potencijali i zamke novih medijskih tehnologija: širenje prostora slobode i komunikacije, etika anonimnosti, alternativni mediji – po čemu se razlikuju, a po čemu imaju istu ulogu kao i tradicionalni i mainstream mediji.
3. mediji koje proizvode građani: community medija, blogovi, društvene mreže....

Metode rada: Kratka uvodna predavanja, diskusija, gostovanje medijskih djelatnika (mainstream i alternativnih), radionačarsko-aktivistička metoda koncipiranja medijskog aktivizma.

Vesna Kesic: Novinarica, aktivistica, sociologinja, istraživačica.

3. Težina dijaloga i procesi javnih argumentacija

Voditeljica: **Nataša Govedić**
 6 termina
 do 25 sudionika i sudionica

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Hrvatska javna scena obiluje javnim situacijama u kojima se iznošenje vlastitog stava izjednačuje s ignoriranjem ili čak otvorenim nipodištavanjem tuđeg mišljenja. Ova praksa često rezultira jezikom mržnje, dakle potencijalnim ili stvarnim nasiljem kao „uvriježenim“ komunikacijskim modelom. Praksa dijaloga, kako je recimo definira David Bohm, podrazumijeva da ćemo izdržati frustraciju međusobnog neslaganja i nastaviti s komunikacijom unatoč tome što nije jednostavno doći do minimalnog zajedničkog nazivnika. Pripremanje polaznika kolegija na nošenje s nizom afektivnih, konceptualnih, evaluacijskih i političkih „prepreka“ dvosmjerne komunikacije veoma je važno za nadilaženje zagriženih i netolerantnih pozicija, u sebi i oko sebe. Metodologija Augusta Boala koristi se kao praksa interakcijskog i intervencijskog usvajanja dijalogike (posebno je važno usvajanje tzv. legislativnog kazališta, dakle javnog prozivanja i sučeljavanja politički odgovornih predstavnika vlasti), dok se Grudinovi modeli mirotvornog „višeglasja“ koriste kako bi okupljena grupa sudionika iskušala kreativnost i inovativnost zajedničkog angažmana.

Ciljevi kolegija: Stvaranje kulture dijaloga, međusobnog uvažavanja sudionika javnog diskurza, vježbanje argumentacijskih kompetencija i uspostavljanje aktivističke platforme za javno djelovanje.

Metode rada: Kombinacija teorijskog rada i radioničkih susreta. Svaki susret sastoji se i od teorijskog izlaganja i od procesnog rada s grupom.

Nataša Govedić: Doktorirala sam teatrologiju, objavila sedam knjiga iz istog znanstvenog područja, specijalizirala različite vrste kritičkog djelovanja, predavanja i pisanja, vodila mnogo radionica Boalove metodologije rješavanja konflikta (u suradnji s HHO-om, Teatrom EXIT, Centrom za ženske studije, Udrugom slijepih i slabovidnih Novi život, Kulturnim centrom MAMA itd.). Pokrenula i nekoliko časopisa u kojima i dalje pišem (Zarez; Kretanja); a glavna sam urednica feminističkog znanstvenog časopisa TREĆA. Mama; aktivistica za prava djece.

VI

Globalizacija, okoliš i održivi razvoj

1. Svijet u procesu globalizacije

Voditelj: **Dražen Šimleša**
7 termina
mogu sudjelovati svi zainteresirani

Povezanost s aktualnom društveno-političkom zbiljom: Kolegij obuhvaća aktualna zbivanja, događaje i procese koje možemo vezati za proces globalizacije. Pri tome se pokušava ne zanemariti i vremenski kontekst te sve što prethodi temi koja se obrađuje. Jezgru kolegija čini predavanje, analiza te razgovori o najmoćnijim globalnim institucijama, utjecaju neoliberalnog pogleda na ekonomiju te nastanku dužničkih kriza siromašnih zemalja. Kao fenomeni se istražuje utjecaj medija na razvoj potrošačkog društva i nekritičko mišljenje te utjecaj koji to ostavlja na naš planet. Važnost aktualnog trenutka naglašava se i kroz prikaz brojnih direktnih akcija i kampanja koje se prezentiraju kao temelj „drugacijeg svijeta“. Sve nabrojano uvijek se svede i na lokalnu stvarnost kroz prebacivanje analize teme na područje Hrvatske.

Ciljevi kolegija: Upoznati polaznike i polaznice CMS-a s osnovnim značenjima i utjecajima procesa globalizacije. Glavni cilj kolegija je dobivanje pogleda na cijelu sliku globalizacije, a ne samo na zasebne i izolirane dijelove. Posebno se teži prema kraju kolegija staviti naglasak na pozitivne priče iz našeg svijeta te predstaviti neka od praktičnih rješenja, odličnih projekata i stvarno inspirativnih inicijativa koje šire kako na globalnom, tako i na lokalnom polju, borbu za ljudsko dostojanstvo i eko-održivost.

Teme koje obrađuje kolegij:

1. Uvod: predstavljanje i upoznavanje, kratki uvod u proces globalizacije, gledanje filma *The Story of Stuff* (20 min.)
2. Globalni kasino – kockanje sa sutra: pregled najmoćnijih institucija u svijetu, analiza odnosa ekonomske moći u svijetu, kako funkcionira globalna ekonomija?, potrošačko društvo i kulturne vrijednosti, utjecaj reklama na oblikovanje životnog stila
3. Hrana – kontrola života: kako se preko kontrole proizvodnje hrane, proizvodnje i opskrbe pitke vode te tržišta lijekova ostvaruje kontrola nad životom
4. Kako trošim svijet? - analiza odnos između energije, ekologije i ratova za resurse na globalnoj, ali i osobnoj razini
5. Radionica *World Caffe* na temu stanja u svijetu i naše uloge u mijenjaju istoga kada nam se i zbog čega ne sviđa
6. Drugačiji svijet oko nas: aktivističke priče i mogućnosti djelovanja, pregled aktivnih primjera stvaranja pravednijih i održivijih modela iz cijelog svijeta
7. Hrvatska – globalizacija za po doma- neke od priča iz Hrvatske koje je čine ljepšim mjestom za živjeti

Metode rada: Uglavnom predavanja + jedna radionica. Participativnost se ostvaruje iznimno zanimljivim temama i predavanjima na koje polaznici ne ostaju hladni već sudjeluju i kreiraju rasprave.

Dražen Šimleša: Rođen 1976. godine u Bjelovaru. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao, magistrirao i doktorirao na Odsjeku za sociologiju. Zaposlen je kao viši asistent na Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar u Zagrebu. Područje rada je globalizacija i održivi razvoj. Do sada objavljene četiri knjige i nekoliko znanstvenih radova. Predaje kolegij Svijet u procesu globalizacije na Mirovnim studijima, te Globalno društvo i održivi razvoj na Hrvatskim studijima. Aktivan na civilnoj sceni i trenutno volontira kao tajnik udruge Zelena mreža aktivističkih grupa (ZMAG) te dopredsjednik Mreže ekosela Balkana (MEB).

Fakultativno

Priprema i javne prezentacije Boalovog teatra i izrada kratkog angažiranog filma u suradnji s Radnom kućom

Program finansijski podržavaju:

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva; Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH;
Grad Zagreb – Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport, Sudionice i sudionici programa.